

**ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
З МЕНЕДЖМЕНТУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ
«МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»:
ПРОГРАМА (ОРІЄНТОВНА) ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ**

Бардінов О.В.
(Полтава, Україна)

У процесі аналізу наукової літератури з проблеми дослідження встановлено, що формування ключових компетентностей у майбутніх фахівців фізичної культури здійснюється переважно в процесі вивчення циклів гуманітарних, соціально-економічних, природничо-наукових, психолого-педагогічних та професійно-орієнтованих дисциплін [4]. Визначення їх основних характеристик знайшло відображення у багатьох галузях наук і трактується як полісемічне, тобто має кілька значень, які, залежно від контексту, можуть торкатися як особистісних, так і соціальних аспектів буття.

У контексті нашого дослідження концепт формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури ми розглядаємо як «вузлове» поняття. Це пояснюється, по-перше, тим, що воно є складником професійної компетентності фахівця фізичної культури; по-друге, виступає одночасно як життєва компетентність, яка носить інтегрований характер: об'єднує професійні знання, інтелектуальні навички, вміння і способи діяльності майбутніх фахівців фізичної культури. Утім, ми не ставили за мету дати повний аналіз можливостей усіх психолого-педагогічних, загальноосвітніх та спеціальних дисциплін, які вивчаються студентами на випускному (V курс) етапі фахової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури щодо формування в них ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності. Наша увага в цьому плані сконцентрована саме на зміні лише змістового переосмислення потенціалу деяких навчальних дисциплін, які мають чітку спрямованість або близьку діяльність з галуззю менеджмент туристичної діяльності. Тож вирішення завдань даної проблеми вбачаємо шляхом наповнення змісту фахових дисциплін професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури змістовим компонентом саме з менеджменту туристичної діяльності як складових професійних компетентностей фахівця фізичного виховання.

З цією метою нами розроблено для викладачів, задіяних в експериментальному процесі, 18-годинний курс «Менеджмент туристичної діяльності», практична апробація програми якого дістала реалізацію в умовах науково-методичного семінару кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін факультету фізичного виховання ПНПУ імені В.Г. Короленка. Структура програми курсу схематично представлена нами в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Структура навчальної програми курсу

Мета: озброїти викладачів знаннями з курсу «Менеджмент туристичної діяльності» та особливостями впровадження технологій щодо наповнення змісту фахових дисциплін змістовим компонентом з курсу «Менеджмент туристичної діяльності».

Завдання (результат освоєння):

– сформувати *знання та чіткі уявлення* про суть поняття «менеджмент», його основні категорії; виділення менеджменту як науки та мистецтва управління, його зв'язок з освітою; еволюцію управлінської думки; концепції та зарубіжні школи наукового управління; розвиток управлінської думки в Україні: минуле і сучасність;

– дати *уявлення про змістову суть концептів*: менеджмент як наука і мистецтво управління; менеджмент як вид професійної діяльності; сучасні прогресивні концепції менеджменту; менеджмент як окрема дисципліна, а точніше – міждисциплінарна галузь, що поєднує в собі науку, досвід, «ноу-хау», помножене на управлінське мистецтво; менеджмент як управління будь-якою сферою людської діяльності; менеджмент туристичної діяльності як нового виду менеджменту сучасності та нового

напряму педагогічної науки; ключові компетентності з менеджменту туристичної діяльності та їх формування у майбутніх фахівців фізичної культури; про особливості застосування технологій щодо наповнення змісту фахових дисциплін професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури змістовим компонентом з менеджменту туристичної діяльності;

– розвинути *вміння* впроваджувати в процес професійної діяльності основні категорії менеджменту: «інформація», «планування», «організація», «мотивація», «контроль», «управлінське рішення» у їх логічному взаємозв'язку та *вміння* наповнювати зміст фахових дисциплін змістовим компонентом з менеджменту туристичної діяльності.

Основний зміст:

№ n/n	Тема	Мета	Форми і методи роботи	Основні питання з програми для розгляду	Понятійний апарат
1.	Менеджмент як наука і мистецтво управління (2 год.)	Розкрити сутність менеджменту як науки і мистецтва управління.	Лекція-бесіда, робота з нормативними документами.	1. Генеза розвитку управлінської думки. 2. Зарубіжні школи наукового управління. 3. Функції науки управління.	Менеджмент як наука і мистецтво управління; основні функції менеджменту, «Мова» менеджменту. Основні поняття та визначення в менеджменті.
2.	Менеджмент у туризмі (2 год.)	Ознайомити викладачів із видами туризму, його освітньою, виховною та оздоровчою цінністю; особливостями менеджменту туристичної діяльності та ключовими компетентностями з менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури.	Лекція з елементами дискусії (проблемна лекція).	1. Новий вид менеджменту сучасності – це менеджмент туристичної діяльності. 2. Суть і зміст менеджменту у туристичній діяльності. 3. Види туризму, його цілі, функції та завдання. 4. Освітня, виховна та оздоровча цінність туризму. 5. Менеджмент і необхідність управління туристичною діяльністю. 6. Ключові компетентності з менеджменту туристичної діяльності.	Туризм, туристична діяльність, менеджмент туристичної діяльності, ключові компетентності з менеджменту туристичної діяльності.
3.	Організаційні процеси менеджменту в туризмі (2 год.)	Висвітлити організаційні процеси менеджменту в туризмі та його особливості.	Інформаційна лекція з аналізом конкретних ситуацій, обмін педагогічними думками.	1. Організаційні структури управління. 2. Суть і структура внутрішньо-фірмового планування. 3. Особливості менеджменту у туристичній діяльності.	Види туризму, туристична діяльність, тур, турагенства, турпакет, туроператор, туристичний продукт, туристична діяльність.

				4. Суб'єкти туристичної діяльності.	
				5. Види і форми туризму, їх класифікація.	
				6. Туристичний продукт, його формування та просування на ринку туристичних послуг.	
				7. Формування ринку туристичної діяльності в областях України.	
4.	Менеджмент туристичного підприємства та інших закладів туристичного спрямування (2 год.)	Розкрити основні напрямки менеджменту, щодо управління організацією роботи туристичного підприємства та іншими закладами туристичного спрямування.	Інформаційна лекція-діалог, робота з нормативними документами.	1. Менеджмент створення туристичного підприємства. 2. Функції менеджменту та їх реалізація в управлінні туристичним підприємством. 3. Менеджмент у підготовці туристичного продукту. 4. Менеджмент реалізації туристичного продукту.	Місія туристичного підприємства, структура цілей туристичного підприємства, туристичний продукт та етапи його розробки, стратегічна сфера діяльності туристичного підприємства, функції менеджменту.
5.	Менеджмент персоналу туристичної організації (2 год.)	Ознайомити викладачів з досвідом використовувати людський фактор в управлінні персоналом туристичного підприємства.	Лекція з елементами дискусії.	1. Менеджмент персоналу туристичної організації. 2. Роль людського фактора в управлінні туристичними організаціями. 3. Основні етапи процесу планування потреб персоналу. 4. Теорії мотивації до ефективної праці в туристичній організації. 5. Менеджер та його роль в управлінні туристичними організаціями. 6. Стили та методи управління в арсеналі керівника туристичної організації. 7. Самоменеджмент та саморегуляція у роботі менеджера туристичної організації.	Шляхи відбору персоналу туристичного підприємства, потреби персоналу, основні теорії мотивації, стилі та методи управління в арсеналі менеджера туристичного підприємства, управлінська культура менеджера, форми влади та впливу керівника туристичної організації, самоменеджмент, зовнішні та внутрішні шляхи самовдосконалення, саморегуляція.

6.	Менеджмент у туристичній діяльності як новий вид менеджменту в професійній діяльності майбутніх фахівців фізичної культури	Розкрити сутність туристичного менеджменту як нового виду професійної діяльності; суть компетентнісного підходу; міжпредметних зв'язків курсу «Менеджмент у туристичній діяльності» з фаховими професійно-педагогічними та загальноосвітніми дисциплінами.	Інформаційна лекція з елементами бесіди.	<p>1. Компетентність як фундаментальна професійна якість майбутнього фахівця фізичної культури.</p> <p>2. Ключові компетентності, їх суть і значення.</p> <p>3. Зміст і структура ключових компетентностей із менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури.</p> <p>4. Компетентнісний підхід як основа формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури в педагогічному закладі освіти III-IV рівнів акредитації.</p>	Компетентність, компетенції, ключові компетентності, компетентнісний підхід, професійна компетентність, інтеграція, ключові компетентності з менеджменту туристичної діяльності.
7.	Формування елементів ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури при вивченні загальноосвітніх та фахових дисциплін	Ознайомити викладачів з технологією формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності при вивченні загальноосвітніх та фахових дисциплін.	Лекція з елементами дискусії.	<p>1. Компоненти ключових компетентностей із менеджменту туристичної діяльності.</p> <p>2. Уміння викладача проектувати процес впровадження у зміст навчальних дисциплін технологій формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності.</p>	Ключові компетентності з менеджменту туристичної діяльності; співробітництво, співтворчість, рівні взаємодії.

Отже, озброєння викладачів знаннями програмного курсу «Менеджмент туристичної діяльності» навіть у такий спосіб сприятиме процесу наповнення ними змісту фахових дисциплін змістовим компонентом з менеджменту туристичної діяльності, які в сукупності впливають на формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури. При цьому максимальну ефективність цей процес досягне за дотримання певних організаційно-педагогічних умов. Насамперед це: узгодження з викладачами різних дисциплін можливих тем або питань для їх наскрізного вивчення; поєднання академічних курсів із програмою курсу «Менеджмент туристичної діяльності», який у цьому процесі виступає як потужний засіб формування ключових компетентностей та компетенцій з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної

культури; стимулювання їх навчальної діяльності за допомогою застосування інноваційних засобів і методів навчання; використання оцінних процедур, адекватних структурі, змісту та критеріям ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бардінов О.В. Формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олексій Васильович Бардінов : Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. – Кропивницький, 2018. – 311 с.
2. Гриньова М.В. Саморегуляція навчальної діяльності школяра (теоретико-методичний аспект) / М.В. Гриньова. – Х. : Фоліо, 1997. – 256 с.
3. Дубревський Ю.М. Особливості формування управлінської компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту / Ю.М. Дубревський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Випуск 3К(44), 2014. – С.220–223.
4. Корносенко О.К. Підготовка майбутніх фахівців фізичної культури до використання ігрових методик у професійній діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Оксана Костянтинівна Корносенко : Інститут вищої освіти АПН України. – К., 2009. – 256 с.
5. Онопрієнко О.В. Формування базових професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури у процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олександр Васильович Онопрієнко. – Черкаси, 2009. – 296 с.

ПРАВОВИЙ БРЕЙН-РИНГ ЯК ПОТУЖНИЙ ЗАСІБ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ НЕПОВНОЛІТНІХ

Бардінова А.О.
(Полтава, Україна)

Правовий захист дітей в Україні забезпечується низкою законів та підзаконних актів, у тому числі і міжнародних. Разом з цим актуальними залишаються питання правової освіченості неповнолітніх, оскільки українські діти недостатньо обізнані у правовому забезпеченні своїх прав. Тому підтвердженням є дослідження, проведене Херсонським обласним фондом милосердя і здоров'я, яким було опитано 10 працівників адміністративно-технічного персоналу, 20 вчителів – класних керівників і 120 учнів 9-10 класів (номер навчального закладу відсутній, оскільки умовою опитування була анонімність). Аналіз результатів показав: 77% (92 особи) мають уявлення або чули про права людини, але з них 32% (38 осіб) знають лише окремі права: на освіту, на життя, на відпочинок, на свободу слова, а 23% (28 осіб) взагалі не мають уявлення про зазначені права. У школах, які були досліджені, окремий курс про права людини не викладається, а ту інформацію, яку 77% учнів отримують від вчителів або з підручників з правознавства, 11% опитаних вважають нецікавою, а 7% – недоступною для користування. Європейську конвенцію прав і основних свобод людини жоден учень не бачив і не читав. Результати опитування, проведеного у одній із середніх шкіл, свідчать, що учні 8-их класів (98% підлітків 13-14 років) не знають ні своїх прав, ні обов'язків, ні нормативних актів, покликаних їх захищати, ні органів у справах неповнолітніх [7]. Звідси стає зрозумілим покращення правової освіченості малолітніх дітей. Все це зумовило позитивні зміни кримінального законодавства. У ньому значно посилений правовий захист дітей від злочинних посягань. Воно містить понад 20 статей, які встановлюють покарання за злочини, що вчинюються із залученням неповнолітніх. Підвищення правової освіченості рівня дітей про їх права та свободи сприятимуть поліпшенню правового їх захисту від злочинів. Здійснюючи власні пошуки шляхів ефективності правової освіченості малолітніх, ми скористувались системно-структурним